

אורי אבנרי מנתח את משמעות השבר העדתי פדרציה של

עדרות?

ה פסוק שהפליט אהרון אוון, המועמד מס' 2 ברשימת תמ"י, שטען כי "קיבוץ-גלויות נכשל" — מכיל מידה רבה מאוד של אמת. גם אם אוון לא ידע בדיוק מה הוא אומר, הוא שימש פה לאמת היסטורית. "קיבוץ גלויות (או "מיווג גלויות") הוא רעיון ציוני מרכזי. אם נכשל רעיון זה, האם פירוש הדבר הוא שהציונות כולה נכשלה? **יתכן מאוד שיש להשיב על שאלה זו בחיוב.** אך יתכן שאפשר לסייג תשובה זו. דגם אחד של הציונות נכשל, הדגם אשר נוסה במדינת-ישראל (ובישוב שקדם לה). האם יתכן דגם ציוני אחר?

אריים תכולי-עיניים

ה רעיון הציוני, שעליו התחנכנו משחר נעורינו, אמר: יש עם יהודי אחד בארץ-ישראל. כל עולה חדש מצטרף אליו. הוא משאיר בחוץ את התרבויות הזרות, ובא לקבל את התרבות שלנו. (אנשים מתוחכמים יותר דיברו על "אומה יהודית", או "אומה עברית" או "אומה ישראלית", אך התכוונו, בעצם, לאותו הדבר. יש אומה חדשה, ואלה יש להצטרף.) האומה נתפסה כייחידה אחת — כמו האומה הצרפתית, למשל. יש רק אומה צרפתית אחת, מונוליטית ואחידה. יש אומה צרפתית, רפובליקה צרפתית, שפה צרפתית, תרבות צרפתית, מיטבח צרפתי. אין מקום לחריגים. מי שרוצה להיות צרפתי, צריך לקבל על עצמו את הכל — החל במולידר וכלה בלחם הלבן הארוך, הבאגט. מהי דמותה של האומה היהודית החדשה (או המתחדשת) בארץ-ישראל? את זאת קבע המיסד המדינית-תרבותי-החברתי שלה, שבא כימעט כולו ממירחי-אירופה. האידאל לא היה "אשכנזי" כלכד. יהודי אירופה היו עם מרוכא. כל עם מרוכא נוטה לאמץ לעצמו את הסטראוטיפים של מרכאיו, ודחי קום להיות כמוהם.

האידאל הציוני היה "ארי". לא במיקרה נולד הסטראוטיפ של הצבר גבה-הקומה, הבלונדי, תכולי-עיניים. איכשהו נוצר הרעיון שהיהודי המשתחרר במולדתו היה כמו הפאן הפולני או האציל הגרמני — שהרי כך נראה אדם משוחרר, שהוא אדון לגורלו. משהו מהתפיסה הזאת התגנב, לפחות מתחת לסף ההכרה, גם לרעיון ה"הדר" של זאב ז'בוטינסקי. הציונות הושפעה לא מעט מהסטראוטיפים של האנטי-שמם האירופיים, ואימצה אותם לעצמה.

היה ברור כי בארץ-ישראל הנווה חברה אירופית, מערבית. מהרצל ועד בן-גוריון, מ'ז'בוטינסקי ועד בגין, עובר רעיון זה כחוט-השני במחשבה הציונית. אין זה רק רעיון מדיני. זוהי פילוסופיה בסיסית, המבטאת את ראיית-עצמנו על המפה המדינית-תרבותית. **היה תמיד משהו מגוחך בתפיסה זו — אלא שבעתיד לא יכלו, כמוכח, לחוש בגיחוך זה.**

פולין ורוסיה היו בשולי התרבות האירופית. היהודים חיו בשולי החברה והתריבות של פולין ורוסיה. הרעיון שהיהודים האלה דווקא הם נושאי-הדגל של התרבות האירופית, שהיו מעין נושאי-צלב של תרבות המערב (כמו בגין בלבנון) הוא כימעט גרוטסקי. אך זה לא הפריע לבעליו במאומה. הכענים לא היו אלא הצד השני של אותו המטבע. יונתן רטוש וחבריו אימצו לעצמם את התפיסה הלאומנית-הקיצונית שהיתה אופנתית באירופה של שנות ה-30, והעתיקו דגם זה ל"ארץ-עבר", בתוספת כמה קישוטים מקומיים. הרעיון נשאל "ארי",

ריבאט, בירת מארוקו: היכל הקבורה של המלך מוחמד ה-5, אביו של חסון